

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124.

Szerkesztésért felelős:
ÖZV. DR. KISS PÁLNE.

Alapította:
DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:
Fél évre 7 korona | Egy óra 1 K 20
ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKEN:
Fél évre 14 korona | Egy óra 2 K 4

A király átadta a hitlevelet az országgyűlésnek.

A parlament két Hozának ünnepélyes együttes ülése. A szent korona és a jelvények előkészítése. A koronázás előtti események.

Ma ment végbe a koronázás mellett a legnagyobb tény; IV. Károly király a hitlevelet átadta az országgyűlésnek beiktatás és végett. Az uralkodó és a nemzet alkotmányos jogait egyaránt biztosító okirat most törvényé válik. A december harmincegyedikén végbemenő koronázással teljesen befejeződik a legnagyobb alkotmányjogi aktus és ezzel IV. Károly Magyarország koronázás királyává válik.

Mi magyarok boldogan ünnepeljük meg ezeket a napokat mert szent koronánk egy oly uralkodó fejére került, aki nagy szeretettel oszting népén és számtalan esetben tarujelét adta annak, hogy hiva a demokratikus haladásnak és mindenben a nemzet egész boldogulását fogja szem előtt tartani.

A király a mai napon megerősítette a nádorhelyettesi választást is.

A koronázás előkészületeiről és az ország mai jelöltésének ünnepéről az alábbi tudósításban számolunk be:

A király átadja a hitlevelet.

Az országgyűlés mindkét háza a képviselőház kupa-teremében közös ülést tartott.

A közös ülésen Josika Samu báró és Szász Károly elnökölték. Az országgyűlés tagjai díszruhában jelentek meg. Tisza királyi kéziratot nyújtott át Josika bárónak, aki továbbadta Szász Károlynak.

A jegyző felolvasta a kéziratot, amely még Elő Ferec József királytól származó a melyben a nádorhelyettesi megboldogult uralkodó megadta Ambrózy Gyula bárónak koronázás történet megválasztását.

Ezután Szász Károly bejelent, hogy a király Károly-Hédervény Károly grófot és Desseffy Aurél grófot a korona átvételére királyi biztossá kinevezte.

A királyi hitlevél átvételére a trónok és a képviselők ezután átvonultak a Várba és a belső szertartás-teremben gyűltek össze. Nehány perc múlva megjelent a király és helyet foglalt a szertartás-teremben előkészített trónuson.

Megjelent a királyné is a trón-örökösökkel és az udvarhelyekkel és egy páholykői részre végig az aktus.

Elsőként a koronázási eskü letétele történt meg, majd a király átadta a hitlevelet a követelő benneddel:

— Az országgyűlés által előm terjesztett koronázási hitlevelet könyvesen elfogadjuk és aláírásunkkal ellátva beiktatás végett eszennel átadjuk.

Percehig tartó eljenzés fogadta a király szavait, majd Csereoch János hercegprímás szólalt meg:

— Hódoló tisztelettel vesszük át Főfelséged kezéből az alkotmányosbiztosító oklevelet, melynek sérthetetlenége felett a törvény hatalma és Főfelségük vallásos lelkiének szent esküje fogunk öröközni.

A hercegprímás kérte a királyt, hogy állapítsa meg a koronázás napját és tudomására hoz-

ta, hogy Tisza István grófot választották meg nádorhelyettesnek.

Ölelése a követelőket mondotta:

— Berzsa megelégedésünkre szolgál, hogy a fejedelm és a nemzet alkotmányos jogait egyaránt biztosító hitlevél elkészültével hitlevelüket kiadhatjuk a szent törvényes és szokás szerint ünnepélyes koronázás által biztosít-hatjuk.

Felejtéssel, nagy és bölcs elődünk, mélyen tisztelt és szeretett dédnagybátyám megkoronázása alkalmával ezen szavakkal fordult a nemzethez: „Nem lehet, hogy az, amit csinté egyetértéssel király és nemzet alkotott, állandó és tövös re legyen.” E királyi szavak igazságát már egy felarad tövös tarusság igazolták és erős bennünk a hit, hogy az a nyomonkain haladva, sikerrel folytathatjuk király és nemzet egyetértő munkáját. Isten áldását kérjük erre a vállvetett munkára.

Amidőn megelégedéssel tudomásul vesszük és megerősítjük a nádorhelyettes megválasztására vonatkozó intézkedéseket, koronázásunk napján folyó hó 30-át tisztuk ki.

A király beszéde után felállott és az országgyűlés tagjainak köszöntő beszédét követően elment ki a tereméből.

A király barátságos mosollyal intgetett mindkét felé.

Az országgyűlés tagjai ezután a királyné felé fordultak s mindaddig éljenek amíg ki nem vonult a teremből, kesén vezetve a trónörökösöt.

Ezután az országgyűlés tagjai elhagyták a szertartási termet: elől a két koronázó haladt, áttáruk a részlőrűk, majd a kormány tagjai következték.

Az országgyűlés tagjai ezután visszatértek a kupa-terembe és hitelesítették a Várban fölvetett jegyzőkönyvet.

Ambrózy Gyula báró az új koronázó felkes beszédében köszönte meg a megválasztását.

A szent korona és a jelvények előkészítése

Ma délután három órakor a koronázási jelvényeket tartalmazó

vassládát (cista) abból a helyiségből amelyben rendszerint őrzik átvitték a királyi várpalota belső termébe a végből hogy a korona és többi jelvények a király részére megfelelően átigazítás-sanak.

E célra a király a magyar állampolgár belső titkos tanácsosok közül kettőt királyi biztossá nevezett ki amiről a miniszterelnök az országbíró helyettesét az országgyűlést értesítette.

Apponyi Sándor, az országbíró helyettese intézkedett, hogy a két királyi biztos, a két koronázó továbbra a koronázó kisért kúrdölt-ség, mely a főrend háza és a képviselőház hat-szát tagjából áll-valamint a vassládát vitelére kijelölt négy főrend és négy képviselő a szertartás időpontjára értesítessenek.

Koronázási emlékbélyegek.

A magyar királyi posta főfelsége megkoronázásának emlékére a most forgalomban lévő postabélyegek mellett korlátozott mennyiségben 10 és 15 filléres postabélyegeket bocsát ki. A 15 filléres postabélyegek a király, a 10 filléresek pedig a királyné arcképével jelennek meg ezenkívül mind a két bélyegen a koronázás napja is fel van tüntetve.

— Koronázási ünnepélyek Makón. Makó város közönsége a koronázás ünnepét a különböző vallásfelek ezetek templomában fogja megülni. A rom. kath. templomban ünnepelés márc 12-én szomb. d. e. 9 órakor. A makói református egyház bejárósi és újvárosi templomaiban a koronázási istentisztelet szomb. d. e. 10 órakor lesz. A makói gör. kath. egyház templomában délelőtt 8 órakor lesz az istentisztelet, míg a makói izraelita egyház templomában az ünnepélyes istentisztelet délután 4 órakor lesz.

— Az iparosok figyelmébe. Szombaton 6 felsége IV. Károly apostoli királyunkért tartandó hálaadó istentisztelet a rom. kath. templomban 9 órakor fog tartani, amelyre az iparosokat meghívom, indítás az ipartestületől felki-lentkor részle alatt. Elnökség.

Ablakredőnyök önműködővel minden nagyságban kaphatók Pallagi-csónai

Előnyomulásunk oláhországban.

BUDAPEST, december 29.

Keleti harctér:

Riőcüt Sarattól északra és északkeletre és nyugatra Falkenhayn hadseregportja állásról-állásra nyomta vissza az ellenséget, az említett várostól északnyugatra fekvő helységeken Krajton Delmenzingen tábornok osztrák-magyar és bajor csoporttal az ellenséget újra visszavetették, Goisinger Lajos altábornagy ennek kötelékébe tartozó harceszerepját Deduleszti előtt még harcban áll. A József főherceg vezérezredes parancsnoksága alatt álló arcvonal déli szárnya is csatlakozott a támadáshoz, osztrák-magyar és német erők a felső Zobola Naruja és Putua völgyben erősen kiépitett állások sorát ragadták el az ellenségtől és Harján Sósmezőtől északkeletre rohammal elfoglalták az ellenséges vonalakat, az ellenség aznapi harcokban oláhországban és a hegységben Faesantól nyugatra 3000 foglyot 6 ágyút több mint 20 géppuskát zsákmányoltunk, tovább északra nem volt jelentős harc, e hónap 27-én egy osztrák-magyar repülőraj az Oacsipalya udvarra amelyet az ellenség csapatai erősen igénybe vesznek bombákat dobott, több épület lángba borult.

Olasz hadszíntér:

A Karszt fensíkon az olaszok tűzérési tevékenysége tegnap éjjel élénkebb volt mint az elmúlt napokban Liawipah völgyben egyik harci repülőnk belőtt egy ellenséges repülőgépet

Délkeleti hadszíntér:

Csapatainknál nem történt lényegesebb esemény.

Höfer altábornagy.

A kormány elrendelte a korai zárórát

Rendelet a tüzelőanyagokkal való takarékosaságról. — Makón este 11 órakor lesz január 2-től fogva a záróra

Ma a hivatalos Budapesti Közlöny rendeletet közöl, a mely országos intézkedéseket tartalmaz a tüzelőanyag legmesszebbmenő kímélése érdekében.

Elrendeli a kormány, hogy

1. Az utcai világítást annyira kell korlátozni, amennyire csak ezt a közbiztonság érdekei megkövetelik.
2. A nyilvános étkező és szórakozó helységeket, tehát vendéglőket, korcsmákat, italmérőket, színházakat és mulatóhelyeket, kávéházakat Budapesten éjjeli 12 órától, egybűt (tehát Makón is) 11 órától tovább nem szabad nyitvatartani, sem pedig reggel 5 óra előtt kinyitni.
3. A nyílt árusítási üzleteket, (boltokat) és azokhoz tartozó irodai és raktárhelyisé

geket január és február hónapokban esti 7 órától reggel egy negyed 8 óráig, március és április hónapokban esti 7 órától reggel fél 7 óráig zárva kell tartani. Az olyan üzletek, amelyekben tulnyomóan élelmicikkeket, vagy egyed-árusági cikkeket, (dohányt, bélyeget) árusítanak, január és február hónapban esti fél 8 órától reggel fél 6 óráig tartandók zárva. Kivételnek azok az üzletek, amelyekben kizárólag anyagmunkálás folyik (például nyit cipész, bádigos stb. üzletek), továbbá azok az élelmiszerüzletek, amelyekben a közönségnek kizárólag az üzlethelyiségben való elfogyasztásra szolgálnak

ki élelmiszereket.

4. Az üzletek, étkező és szórakozóhelyiségek belső világítását a legszükségesebbre kell korlátozni. Amely kirakatot két láng világított meg, ott ezentul csak egy lángot szabad használni stb.

5. A reklámvilágítás tilos.

6. A magánhelyiségek világítása körül a legnesszebb menő takarékosaságra kell törekedni.

A rendelet január 2-án lép életbe. Aki a rendelet alapján teendő hatósági intézkedéseket megsérti, kihágás miatt két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Tisza bukása biztos

Verziók a miniszterelnök bukásáról. Balpolitikai vagy külpolitikaiak-e az okok. Érdemes kombinációk.

Ma, amikor még egyáltalában nincsen módunkban megállapítani, hogy Clam-Martini miniszter elnöksége és gróf Czernin külügyministersége között milyen összefüggés van, máris azzal a hírrel kell foglalkozni, hogy gróf Tisza István miniszterelnök pozíciója is megrendült. A hír maga napok óta tartja magát, de nem lehet eddig megállapítani, hogy ez megint milyen összefüggésben van a külügyministeri változással.

Szóval teljes bizonytalanság mindenütt.

De mintha az új politikai kurzus jelei mégis mutatkoznának. Az új osztrák miniszterelnök eleget akar tenni az 1867. évi XII. t. c. ama követelményeinek, hogy a közös ügyek kezelésénél elmellőzhetetlen követelmény és feltétel az, hogy Ausztriában is alkotmányos kormányzás folyjon. Hogy Stürgkh és Tisza nem így gondolkodtak, azt tudjuk; de hogy Köber így gondolkodott és mégis megbukott, az is bizonyos. Ezen

szempontból tehát a válságos helyzet se megvilágítva, se kimerítve nincs.

Felcsendes külön rámutatni arra, hogy ennek a nyílt elmentmondásnak nincsen más magyarázata, mint az, hogy amikor megremegett a föld a Tisza-kormány lábai alatt, éppen Czernin felé nyújtották segélyt kérő kezüket. Hogy ez a kísérlet eredménnyel járt-e vagy sem és hogy miért nem, az a most forgalomban levő válsághirekből meg nem állapítható.

Mi ingatta meg Tisza pozícióját?

A „Magyarország“ teljesen megbízható forrásra hivatkozva, Tisza pozíciójának megingását a következő négy okra vezeti vissza:

Az első ok: a béke kérdése. Kétségtelen, hogy Tisza István gróf nem alkalmas személyiség arra, hogy a béke ügyét, amelyet tudvalevőleg legfelsőbb helyen nagyon szívükön viselnek, megfelelően szolgálja. Hiszen mindenek kinosan feltűnt

az, hogy Tisza magát a központi hatalmak békeajánlatát s olyan bevezetssel jelentette be a képviselőházban, a milyennel egy ultimátumot szokás bejelenteni. Egészen természetes tehát, hogy amikor irányadó helyen a határozati bekezdés kerekedett felül akkor annak képviselőivel nem lehet gróf Tisza Istvánt megbízni. Annál inkább mivel aligha téves az a feltevés, hogy báró Burián külügyminiszter bukásának legfőbb oka is alighanem az volt, hogy az új irányt nem elég buzgalommal szolgálta.

A második okot abban a merev elzárkózásban kell keresni, amellyel Tisza István gróf minden demokratikus haladástól idegenkedik. Ezt az elzárkózást a háború tanulságai lehetetlenné tették. Elképzelhető, hogy azok a nagy tömegek, amelyeket és vérüket áldoztak trónért és házáért, továbbra is a jogtalanság állapotában lehessen tartani! A háború megmutatta, hogy a dinasztianak legfőbb, legerősebb támasza maga a nép és így a dinasztianak, az uralkodónak semmiféle oka nem lehet arra, hogy ne a népre hanem egy másikra, vagy pártra támaszkodjék.

A harmadik ok az a mód, amellyel Tisza a maga alkotmányellenes uralmát Ausztriában is érvényesíteni akarta. Mereven ellenzett minden kísérletet, amely az osztrák alkotmányosság helyreállítását célozza, makacsul ellenezte a delegációk egybehívását is.

A negyedik okról — írja a Magyarországra — ma még nem igen beszélhetünk, csak annyit jelenthetünk, hogy alatta az a szándék rejlik, hogy Ausztriának és Magyarországnak függetlenségét minden irányban meg kell őrizni.

Más helyről a következő információkat adták: Általában beszélnek, hogy Tisza állása megrendült, sőt utódját is emlegetik Zichy János gróf személyében. Ebben a formájában ez a hír nem valószínű és különösen nem valószínű az, hogy Tiszát Clam Martinic, Czernin és herceg Hohenlohe intrikái buktatták volna meg. Ez annál kevésbé áll meg, mert

Tisza az osztrákok minden kívánságát az hozzájárult és így nem volt szükség arra, hogy ellene intikájanak.

Hogy az új esztendőben milyen lesz a helyzet és hogy a kiegyezés nem fogja-e kiélesíteni Magyarországon a kormányválságot, azt ma még nem lehet tudni. Egy bizonyos, és ez a lappangó válság mellett beszél, hogy tudniillik a munkapárti körben két nap óta nyíltan beszélnek a válságról. Ha Tisza lemond, ő semmi esetre sem Zichy Jánost ajánlaná utódul, hanem Beöthy Lászlót, a volt kereskedelmi minisztert, Tisza szűkebb környezetének oszlopos tagját. De ez is, mint minden egyéb személyi kombináció, egyelőre csak — kombináció. A munkapártban már mindenesetre aggódalmaskodnak, hogy a válság kitörhet, mert azt tudják már a munkapártban is, hogy Tisza helyzete ma nem olyan erős, mint Stürgkh és Burián idejében volt.

NAPI HIREK

Az ellenzek biztosra veszi Tisza bukását.

A függetlenségi pártban ma délután igen sokan gyűltek össze. A párt körében biztosra veszik Tisza István gróf miniszterelnök bukását.

A Rónay-család jétékonysága.
A kizombori állami Emília-óvodában nagy öröm közt ünnepelték meg karácsony előestéjét az óvoda és állami iskola növendékei és a nagy közönség. Zombori Rónay Béla és neje született Schiffer Franciska díszes karácsonyfát állított fel 2000 korona költséggel s 50 szegény gyermeket ruháztak fel, az összes kicsinyeket ajándékokkal látták el. A közönség kedvesen vett részt a szép ünnepségen és köszöntötte a jószívű adományozó birtokosokat. Az óvoda felügyelő bizottsága ez uton fejezi ki hálás köszönetét a kegyes szívű urnó jétékonyságáért.

— Az állami gyermekek ruhakiosztása. Az aradi állami gyermekmenhely igazgatósága most küldötte a Makón ki helyezett állami gyermekek hiányzó téli ruháit. Ezt a ruhákat holnap, szombaton délután 2 órakor osztja ki az Érdeki felügyelőhelyiségben Heller Adél telepfelügyelő. Ez alkalomból minden nevelőszülőnek meg kell jelennie, mert ugyanez alkalommal a gyermekek tartásdíja tárgyában fontos értekezlet tartanak.

— Két füsttelen nap, amelyen lehet is, szabad is füstölni. A hadsereg főparancsnokság — mint a bécsi „Zeit“ közli — azzal a tervvel foglalkozik, hogy a fronton és a tápvonalakon két füsttelen napot rendeljen el, amit nem úgy kell érteni, hogy ezen a két napon a katonáknak nem szabad dohányozniuk, hanem úgy, hogy a hadvezetés két napon nem fog a harcúterem és a tápvonalakon levő csapattesteknek dohányt és cigarettát kiosztani, mivel bővíben vannak a dohánynak. Karácsonyra ugyanis a megszabott mennyiségnél több pipadohányt és cigarettát kaptak a katonák, tehát a két füsttelen napon sem fognak hiányt szenvedni.

— Ünnepi előadások az Urániában. Az Uránia színházban, ma, a koronázás napján, nagy ünnepi előadások lesznek, mely alkalommal „Az arany konty“ című nagyszerű dráma kerül bemutatásra. Az előadások tekintettel a koronázási ünnepre épügy mint vasárnap, ma is délután 5 órakor veszik kezdetüket.

Makói Urania Színház
Telefon száma: 181

Szombaton, dec. 30-án,

Az arany konty
Dráma 3 felvonásban.

Főszereplő: MISTINGNETTE

Nagy lopás az áruházban!
Életkép 2 felvonásban.

A szombati előadások, tekintettel a koronázási ünnepre épügy mint vasárnap, ma is délután 3 órakor kezdődnek.

Katonák örmestertől felelt a jegy felét fizetik, kivéve vasárnap este

RECÉNY

131. fejezet
A vizsgolat

Romlaky pedig nem lehetett más, mint a londoni és római kincstolvaj.

Szerepeket itt felváltották. A hamisító eada a gyűlöletet, a tolvaj pedig értékesítette a hamis ezer irásokat.

A játékbank igazgatója még annyiban beszélhetett az aranyról, hogy a hamis ezer irásokat még az nap átküldte az olasz nemzetbank itteni fiókjába beváltás végett. Ő tehát nem kéccsedült, legfeljebb az olasz bank kasszájában megakadva — de talán még az sem, mert a hamisakat, a valódi ezresek közé keverte, s így az a pénzszakértő, aki őtet a bankból megkülönböztethetné!

Annyit már tudtak, hogy a fél-szemű gazember igazi neve Szep-panos, aki Rómában mint Monte-Monte, Valenciában mint Montenuovo gróf, Nápolyban pedig mint Della Marquis vona magára a figyelmet és szerzett magának nagy népszerűséget.

De ki lehet a másik? Milyen itt magyar név alatt szerepelt, ebből azt lehet követni, hogy szintén magyar.

Az erre névű megkeresett olasz rendőrség hoszas rendőrség hiteles puhatoklásán után végrehajtotta, hogy ez a Romlaky nem lehet más, mint a valencia fogházból kiszökött olasztárs, csyí Pátsy Mihály.

Folyt. köv.

Eckhardt Vilmos Töldeki — kármalmú 500 holdas birtok nagyobb parcelláknak eladás. Értekezni lehet: a SUXOVICH ÖDÖN ügyvédi irodájában Makón (Uri-utca 21. sz.)

Hirdetések
felvételnek.

